

Les festes dels bous, un debat necessari

Deixeu-me començar pel principi de tot, per la història. Com és sabut, l'origen de les festes dels bous vindria lligat a la transhumància, als ancestrals moviments dels ramats pels lligallos cap a la fresca muntanya a l'estiu i cap a la més càlida plana a l'hivern, passant per les fires. I, per descansar de l'eterna faena i fer una mica de festa -element essencial de cohesió comunitària- com a mínim des de fa mig mil·lenni, en molts pobles i ciutats al nord i al sud del riu Sénia ja se celebrarien festes de bous.

A Cardona des del segle XV, i a la nostra terra, a l'Arxiu Històric d'Ulldecona, s'hi troben referències a les festes de la Pietat del 1664. Entre l'època moderna i la contemporània, la seua pràctica s'hauria anat estenent fins a fer-se prou popular a les Terres de l'Ebre -tot i que cal remarcar sempre que ni a tots els municipis ni a totes les comarques

ebrenques se'n fan. I, alhora, és interessant destacar que, almenys a Alcanar, al meu poble, a finals del segle XIX i durant molts anys d'aquella centúria, a les festes de maig només hi havia dos dies de vaquetes i pagades amb aportacions voluntàries del veïnat. Així era la tradició. Perquè, per tradició, podem entendre fer allò que feien els nostres pares perquè ja ho feien els seus. I així en bucle.

Però, són tradicionals l'embolat i el capllaçat? Almenys també al meu poble, estes modalitats són tan velles com que jo que soc jove. I encara menys tradicionals són el bou mecànic de foc per als més menuts o la cagada del manso. Preparant este article, mon pare m'explicava l'anècdota que, a mitjans dels anys 70, en acabat de la *mili*, un amic que havia fet allà el va convidar a veure el bou capllaçat a les festes d'Amposta i ell va pensar: "què és un bou cap-

llaçat?"

I pegant-li voltes a això també em ve al cap *The invention of tradition*, el llibre que els reputats historiadors Eric Hobsbawm i Terence Ranger van coordinar fa 40 anys. Amb altres col·legues que hi van col·laborar, van teoritzar sobre com suposades tradicions són presentades a la societat com a històriques tot i que, si es para compte, en realitat, no són tan tradicionals com podrien pareixer a primera vista. En tenim bons exemples en moltes de les pràctiques i rituals de les religions i dels nacionalismes. I, si voleu casos més mundans, des dels tartans escocesos als vestits blancs de núvia passant per la indumentària flamenca.

I, tot i que l'embolat i el capllaçat també podrien ser bons exponents de tradicions inventades, segur que hi haurà gent que argumentarà que són cosa ben tradicional. Però, més enllà de les posicions de cadascú, di-

ferenciar entre allò que és tradició d'allò que no ho és hauria de ser, només, un dels punts d'un debat social necessari on, sovint, les postures més radicalment a favor o les rotundament en contra han sigut les predominants. Però, entre el blanc i el negre, també hi ha tota una escala de grisos. Per exemple, la de molta gent que està a favor dels bous al carrer, en sentit tradicional, però no de modalitats com l'embolat o el capllaçat. Per això, em pregunto, us pregunto: si parlem de maltractament animal, fins on arriba? Es fan festes de bous als vostres pobles? Si parlem de pressupost, quants diners de l'erari públic ens gastem amb bous? Al meu municipi, amb les festes de maig a Alcanar i les d'agost a les Cases, més de 100.000 euros a l'any? Sabeu el pressupost destinat als bous a les vostres poblacions? Si parlem de model de festes, destinarien tots estos diners als bous? No-

Josep Sancho
historiador

més una part? Zero euros? Si poguéssiu decidir, mantindríeu les festes tal com es fan ara? O us agradarien unes festes més diverses i plurals? I, si es fan bous, per què hem de pagar per veure activitats culturals però no per anar als bous?

Cadascú té les seues respostes però, encara més important, les seues preguntes. Perquè, des del respecte a totes les posicions, el debat, que permet transformar i avançar cap al futur, és un dels elements imprescindibles de les societats més avançades democràticament.